

Araştırma Makalesi

Pedagojik Formasyon Eğitimi ve Türk Eğitim Sistemindeki Yerinin İncelenmesi¹

Pedagogical Formation Education and Investigation of Its Place in the Turkish Education System

Burak TUTKUN Doktora Öğrencisi, Gazi Üniversitesi, Gazi Eğitim Fakültesi Eğitim Yönetimi Bölümü b.tutkun60@gmail.com https://orcid.org/0000-0003-4354-0325	Mukaddes İNAN TUTKUN Araş. Gör. Dr, Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi Eğitim Fakültesi mukaddes.inan@gop.edu.tr https://orcid.org/0000-0002-5345-9945
Makale Geliş Tarihi	Makale Kabul Tarihi
26.06.2024	18.08.2024

Öz

Bu araştırmanın amacı pedagojik formasyon eğitiminin ne olduğunu, niteliğini, nasıl algılandığını belirlemek; pedagojik formasyon eğitimi uygulamasının Türk eğitim sistemindeki yerini tespit etmek ve hem uygulamaya hem de mevzuata yönelik bazı önerileri tartışmaya açmaktır. Araştırmada veriler, nitel araştırma yöntemlerinden doküman inceleme yoluyla elde edilmiştir. Bu bağlamda incelenen dokümanlar; Milli Eğitim Bakanlığı faaliyet raporları, Sayıştay Başkanlığı raporları, Ölçme Seçme ve Yerleştirme Merkezinin sayısal verileri, üniversitelerin yayımladıkları formasyon ilanları, Yükseköğretim Kurulu yayınları, gazete haberleri ve alanyazındaki bilimsel çalışmalardan oluşmaktadır. Araştırma verilerinin toplanması 2023 ve 2024 yıllarında gerçekleştirilmiştir. Bu kapsamda pedagojik formasyon eğitimi uygulamasında zorunlu olarak alınması gereken derslerin içerikleri, derslerin haftalık saatleri ile toplam sayıları, teorik derslerin uygulamalı derslere oranı, pedagojik formasyon eğitimi uygulamasının öğretmen atamalarına etkisi ile pedagojik formasyon eğitimi uygulaması hakkında akademisyen ve öğretmen aday görüşleri dikkate alınmış ve dokümanlar, betimsel analiz ile incelenmiştir. Analiz sonucunda elde edilen bulgulara göre pedagojik formasyon eğitimi uygulamasının içerik bakımından yetersiz olduğu, özellikle öğretim süreci boyutunda problemler barındırdığı, sosyal adalet duygusuna olumsuz etki ettiği ve öğretmen yetiştirme sürecinde arz-talep dengesi ile niteliğe zarar verdiği sonuçlarına ulaşılmıştır. Elde edilen sonuçlar dikkate alınarak zorunlu alanlar dışında pedagojik formasyon eğitimi uygulamasının sonlandırılması, pedagojik formasyon eğitimi uygulamasında arz-talep dengesinin gözetilmesi, niteliğin yükseltilmesi, uygulama derslerinin yüzdesinin artırılması ve sıkı bir denetim sistemi oluşturulması gibi önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Arz-talep, Nitelik, Öğretmen yetiştirme, Pedagojik formasyon eğitimi, Sosyal adalet

Abstract

This research aims to reveal what pedagogical formation education is, its quality, and how it is perceived; to determine the reflections of pedagogical formation education practice in the Turkish education system; and to discuss some suggestions for both legislation and practice. The data in the study was obtained through document analysis. The documents examined in this context consisted of publications of the Council of Higher Education, numerical data of the Measurement, Selection, and Placement Centre, activity reports of the Ministry of National Education, formation announcements published by universities, scientific studies in the literature, reports of the Court of Accounts and newspaper news. The documents were examined with descriptive analysis. According to

¹ Bu çalışma 20-23 Ekim 2022 tarihlerinde düzenlenen "3. Ulusal Eğitimde Dönüşüm Forumu"nda sunulan bildiriden, bildiri 2. yazarının da onayı alınarak geliştirilmiştir.

Önerilen Atıf/Suggested Citation

Tutkun, B. & İnan Tutkun, M., 2024, Pedagojik Formasyon Eğitimi ve Türk Eğitim Sistemindeki Yerinin İncelenmesi, *Üçüncü Sektör Sosyal Ekonomi Dergisi*, 59(3), 1409-1427.

the analysis, it was concluded that the pedagogical formation education is inadequate in terms of content, has problems, especially in the teaching process dimension, harms the sense of social justice, and damages the supply-demand balance and quality in the teacher training process. Suggestions were made, such as terminating the pedagogical formation education practice except for compulsory fields, considering the supply-demand balance in pedagogical formation education practice, increasing the quality, increasing the percentage of practice courses, and establishing a strict supervision system.

Keywords: Pedagogical formation education, Social justice, Supply-demand, Teacher training, Qualification

1. Giriş

Pedagojik formasyon eğitimi uygulaması ile ilgili alanyazında öğretmen adayları ve akademisyenlerin görüşlerine dayanan birçok farklı çalışma yer almaktadır. Ancak bu çalışmaların genel perspektifini ortaya koyan, kapsamlı ve detaylı bir çalışmaya ulaşılamamıştır. Ayrıca yapılan incelemelerde değişen yeni pedagojik formasyon eğitimi uygulamasını gerek içerik gerekse de arz-talep dengesi açısından irdeleyip analiz ederek çıkarımlarda bulunan bir çalışmaya da ulaşılamamıştır. Bu bağlamda mevcut araştırma, hem yeni pedagojik formasyon eğitimi uygulamasını detaylı şekilde ele alması hem daha önce yapılan çalışmaları bütüncül bir bakış açısıyla ortaya koyması hem de Türkiye’de sıkça tartışılan pedagojik formasyon eğitimi uygulamasına yönelik yapıcı öneriler sunması sebebiyle önem arz etmektedir.

Bu kapsamda mevcut araştırmada öncelikle Türkiye’deki öğretmenlik mesleği ile pedagojik formasyon uygulaması hakkında bilgi verilmiş. Daha sonra ise hem lisans düzeyindeki pedagojik formasyon dersleri ile pedagojik formasyon uygulamasında bulunan dersler; içerikleri, haftalık saatleri, toplam sayıları ve teorik derslerin uygulamalı derslere oranı kriterlerinde karşılaştırılmış hem de pedagojik formasyon uygulaması hakkında daha önce yapılan ve akademisyen ile öğretmen adayı görüşlerine dayalı çalışmalar holistik bir şekilde göz önüne serilmiştir. Ayrıca araştırma kapsamında pedagojik formasyon uygulamasının öğretmen atamalarındaki arz-talep dengesine etkisi ise sayısal verilerden yararlanılarak ifade edilmiş ve pedagojik formasyon uygulamasına ilişkin bazı öneriler sunulmuştur.

2. Türkiye’de Öğretmenlik Mesleği ve Pedagojik Formasyon Uygulaması

Eğitim; herkes için geçerli temel bir insan hakkı olup işsizliği azaltmak, sağlık şartlarını iyileştirmek ve iklim değişikliği ile yüzleşerek çözümler üretmek gibi temel meselelerde en etkili yollardan biridir. Eğitimin niteliği ise öğretmenin niteliği ile doğrudan ilişkilidir. Çünkü eşitlikçi, kapsayıcı ve sürdürülebilir bir eğitimin önkoşulu nitelikli öğretmenlerdir. Pandemi süreci de öğretmenlerin, eğitimin en önemli değişkenlerinden olduğunu bizlere bir kez daha hatırlatması açısından önemlidir (UNESCO, 2021).

Bir toplumu oluşturan, geliştiren ve şekillendiren en önemli mesleklerden birisi öğretmenliktir. Sanayi toplumundan bilgi toplumuna geçtiğimiz günümüz dünyasında öğretmenliğe biçilen rolde değişimler meydana gelmiş, öğretmenlere yeni sorumluluklar yüklenmiş ve böylece öğretmenlik mesleğinin önemi bir kat daha artmıştır. Bu bakımdan bugün dünyanın hemen hemen her ülkesinde seçilmesinden yetiştirilmesine, atanmasından mesleki gelişimine kadar öğretmenlik mesleği ve öğretmenlik mesleğinin niteliği çokça tartışılan bir konudur (Lee ve Lee, 2020; Yenel, 2021). Akyüz (2012), Soydan (2012) ve Akdemir’e (2013) göre Türkiye’de de Osmanlı’dan cumhuriyete ve günümüze değin birçok farklı öğretmen yetiştirme sistemi denenmiş, değişik istihdam türleri oluşturulmuş, istihdam koşullarında önemli değişiklikler yapılmış ve birçok yenilik gerçekleştirilmiştir.

Her ne kadar Selçuklu döneminde de sıbyan mekteplerinde “muallim”, medreselerde “müderris” adı altında öğretmenlik mesleği ifa edilmiş olsa da bu dönemdeki öğretmenlik; din adamlığından ayrı bir ihtisas alanı değildi ve bu yüzden de bir öğretmenlik mesleği eğitimi bulunmamaktaydı (Yalçınkaya ve Aktepe, 2016). Öğretmenlik mesleği, Osmanlı devletinde de Fatih Sultan Mehmet dönemine kadar Selçuklu dönemindeki durumla benzerlik göstermiştir (Duman, 1999). Bu bağlamda Türkiye’deki öğretmen yetiştirme sistemi incelenmek istendiğinde öncelikle Fatih Sultan Mehmet dönemine bakılabilir. Fatih Sultan Mehmet döneminde öğretmen yetiştirmeye yönelik; içerisinde öğretim yöntemleri, estetik, edebiyat, felsefe ve tartışma usulleri gibi derslerin bulunduğu bir meslek eğitimi programı hazırlanmıştır (Kazıcı, 2004). Tanzimat döneminde ise bağımsız ilk öğretmen okulu olup erkek öğretmen yetiştirmeyi amaçlayan “Darülmualimin” (1848); ortaokullar için “Darülmualimin-i Rüşdi” (1848), ilkokullar için “Darülmualimin-i Sıbyan” (1868), kız öğretmen yetiştirmek için

“Darülmuallimat” (1870), liseler için “Darülmuallimin-i İdadi” (1877) ve yüksekokullar için “Darülmuallimin-i Ali” (1891) adlı okullar açılmıştır (Akyüz, 2012).

Cumhuriyet döneminde de ülkenin öğretmen açığı problemini çözmek ve nitelikli öğretmen yetiştirmek amacıyla “İlk Muallim Mektepleri” (1926), “Köy Muallim Mektepleri” (1926) ve “Köy Eğitim Kursları”ndan (1936) faydalanılmış fakat öğretmen ihtiyacı giderilememiştir (Koçer, 1983). Bütün bu tecrübeler sonucunda ise köy çocuklarına eğitim vererek öğretmenlik dışında köylerin zirai ve tıbbi ihtiyaçlarını da karşılamayı hedefleyen ve eğitim tarihimize unutulmaz deneyimler bırakan “Köy Enstitüleri” (1940) kurulmuştur. Lakin çeşitli sebepler ve politikalar neticesinde bu kurumlar da kapatılıp “İlköğretmen Okulları”na (1954) dönüştürülmüşlerdir (Akyüz, 2012). 1739 Sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu ile beraber “Öğretmen Liseleri” (1973) ve “Eğitim Enstitüleri” (1973) inşa edilmiş daha sonra ise “Eğitim Yüksekokulları” (1981) ve “Eğitim Fakülteleri” (1981) kurularak günümüzdeki öğretmen yetiştirme sistemi oluşturulmuştur. Ayrıca çeşitli nedenlerden dolayı oluşan öğretmen ihtiyacını karşılamak için “Hızlandırılmış Programla Öğretmen Yetiştirme” ve “Mektupla Öğretmen Yetiştirme” gibi uygulamalar da “Türk Eğitim Tarihi”nde yerini almıştır (Akdemir, 2013; Yalçinkaya ve Aktepe, 2016).

Öğretmenlik mesleğiyle ilgili istihdam türlerinde de çeşitlilikler bulunmaktadır. Kadrolu öğretmenlik, sözleşmeli öğretmenlik, ücretli öğretmenlik ve asker öğretmenlik gibi sınıflandırmalar yer almaktadır. Kadrolu öğretmenler, 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu’na tabiyken sözleşmeli öğretmenler ise maddi konularda ve yer değiştirme usullerinde farklı uygulamalara tabidir. Asker öğretmenler, askerlik görevlerini öğretmen olarak yapan kişilerden oluşmaktayken ücretli öğretmenlik ise çeşitli sebeplerden dolayı oluşan öğretmen ihtiyacının ders ücreti karşılığı görev yapan kişiler tarafından karşılanması yoluyla gerçekleştirilmektedir (Soydan, 2012).

Bütün bunların yanında öğretmenlik istihdam koşullarında da yıllar içerisinde farklı uygulamalara geçilmiş ve öğretmenlik programı mezuniyetinin ardından girilen merkezi sınavla atanmanın yanında alan bilgisi sınavı, mülakat ve güvenlik soruşturması gibi kriterler hayata geçirilmiştir. Yine de Türkiye’deki öğretmen alımlarında; OECD tarafından yapılan PISA sınavlarında üst sıralarda yer alan Finlandiya ve Singapur gibi ülkelerde gerçekleştirilen karakter testi, sözlü ve yazılı anlatım becerileri testi ve örnek ders anlatımı gibi ölçütler yer almamaktadır (Yenel, 2021). Öte yandan öğretmen yetiştiren kurumlar olan eğitim fakültelerine ilaveten eğitim fakülteleri dışından öğretmen alımına imkan tanıyan “pedagojik formasyon” uygulaması da üzerinde kritik tartışmaların olduğu ve mutlaka irdelenmesi gereken bir konudur.

Pedagojik formasyon, eğitim sistemimize ilk olarak 1970’li yılların ortalarında girmiştir. Bu tarihlerde öğretmen yetiştirme vazifesi Milli Eğitim Bakanlığında olsa da bazı üniversiteler açtıkları pedagojik formasyon programları aracılığıyla öğretmen yetiştirmişlerdir. 1982 yılına gelindiğinde Yükseköğretim Kurulu, XI. Milli Eğitim Şûrası sonucundaki kararları da dikkate alarak pedagojik formasyon programlarında tutarlılığı sağlamak amacıyla bir çalışma yapmış ve okutulacak dersleri belirlemiştir. 1985 yılında ise Milli Eğitim Bakanlığından gelen talep doğrultusunda programda güncellemeler yapmıştır. 1992 yılına gelindiğinde eğitim yüksekokullarının eğitim fakültelerine dönüştürülmesi süreciyle beraber sınıf öğretmenliği programlarının mezun vermemesinden dolayı oluşan öğretmen ihtiyacının karşılanmasında kısa süreli “formasyon eğitimleri” verilmiştir. 1997 yılında ise “YÖK-Dünya Bankası Milli Eğitimi Geliştirme Projesi” ile beraber eğitim sistemimizde önemli reform çalışmaları hayata geçirilmiştir. Yapılan değişikliklerden biri de “Ortaöğretim Alan Öğretmenliği Tezsiz Yüksek Lisans Programları” açılarak ortaöğretim kurumlarının öğretmen ihtiyacının karşılanması çalışmasıdır (YÖK, 2007; Yalçinkaya ve Aktepe, 2016).

Öte yandan Yükseköğretim Kurulu tarafından 2009-2010 eğitim öğretim yılından itibaren “Ortaöğretim Alan Öğretmenliği Tezsiz Yüksek Lisans Programları”nın kapatılmasına ve “Pedagojik Formasyon Eğitimi Sertifika Programları”nın açılmasına karar vermiştir. Bu programa hem fen edebiyat fakültelerinde hem de ilahiyat fakültelerinde öğrenim görmeye devam eden öğrencilerin katılabilmesine de imkân tanımıştır (Azar, 2011). Ayrıca 2009 yılında alınan bir kararla mesleki/teknik eğitim fakülteleri, endüstriyel sanatlar eğitim fakülteleri ile ticaret ve turizm eğitim fakültelerinin kapatılmasıyla bu okulların yetiştirdiği birçok öğretmenlik alanı için ihtiyacın karşılanması sorunu ortaya çıkmıştır. Diğer taraftan 2012 yılında pedagojik formasyon uygulamasının kaldırıldığı açıklanmış

fakat gelen tepkiler ve kamuoyu baskısı üzerine 2013 yılında bu karardan vazgeçilmiştir. Yine Milli Eğitim Bakanlığı Talim Terbiye Kurulunun 2020 yılında aldığı başka bir kararla pedagojik formasyon eğitiminin tekrar tezsiz yüksek lisans seviyesindeki bir eğitimle verilmesi hüküm altına alınmış ancak bu uygulamadan da 2021 yılında vazgeçilmiş ve formasyon eğitiminin üniversitelerin açacağı sertifikaya dayalı pedagojik formasyon eğitimi programları aracılığıyla verilmesine devam edilmiştir. Fakat Yükseköğretim Kurulunun 24 Ocak 2023 tarihli “Pedagojik Formasyona Yönelik Bilgilendirme” yazısı ile kamuoyuna duyurduğu yeni kararla birlikte pedagojik formasyon eğitiminin üç farklı alternatif ile alınabilmesine imkan tanınmıştır (YÖK, 2023a; YÖK, 2023b). Bu alternatifler şunlardır:

a- Millî Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulunun 20 Şubat 2014 tarihli ve 9 sayılı “Öğretmenlik Alanları, Atama ve Ders Okutma Esasları”nın ekinde yer alan öğretmen yetiştiren fakülteler dışında formasyon eğitimi alınabilen alanlardaki öğrenciler için lisans öğrenimlerinin üçüncü dönemi itibariyle alacakları seçmeli derslerle,

b- Mezun öğrenciler için üniversitelerin açacakları sertifikaya dayalı pedagojik formasyon eğitimi programları aracılığıyla,

c- Mezun öğrenciler için Millî Eğitim Bakanlığı ve Yükseköğretim Kurulu temsilcilerinden oluşan Öğretmen Yetiştirme Çalışma Grubu tarafından yapılacak çalışma neticesinde Yükseköğretim Kurulu tarafından alınacak karar ile müfredatı belirlenecek olan “Öğretmenlik Mesleği Tezsiz Yüksek Lisans Programı” vasıtasıyla pedagojik formasyon eğitimi verilecektir.

3. Amaç ve Yöntem

Bu araştırmanın amacı; pedagojik formasyon eğitiminin ne olduğunu, niteliğini, nasıl algılandığını belirlemek ve pedagojik formasyon eğitimi uygulamasının Türk eğitim sistemindeki yerini tespit ederek gerek uygulamaya gerekse de mevzuata yönelik bazı önerileri tartışmaya açmaktır. Bu amaç çerçevesinde üç araştırma sorusu belirlenmiştir. Bunlar:

1. Lisans programlarındaki pedagojik formasyon eğitimi dersleri ile pedagojik formasyon eğitimi uygulamasındaki derslerin benzer ve farklı yönleri nelerdir?
2. Pedagojik formasyon eğitimi uygulamasına ilişkin öğretmen adaylarının ve akademisyenlerin görüşleri nelerdir?
3. Pedagojik formasyon eğitimi uygulamasının öğretmen atamalarına nasıl bir etkisi vardır?

3.1. Araştırmanın Modeli

Sosyal olaylar ve psikolojik ölçümler noktasında derinlemesine bilgi elde edilmesini sağlayan nitel araştırmalar, doğası gereği genellemeyi sınırlandırmaktadır. Gözlem, görüşme ve doküman incelemesi gibi farklı şekillerde toplanan veriler; açıklama, düşünce ve anlamları keşfetmeyi sağlar (Frankel ve Devers, 2000; Büyüköztürk ve ark., 2014). Bu çalışmada “belgesel tarama” tekniğinden faydalanılmıştır. Nitel yöntemlerden olan belgesel tarama; kitap, tutanak, film, heykel ve ses kaydı gibi kayıt, belge ve kalıntıların sistemli şekilde incelendiği bir tekniktir. Bu teknik, Duverger’e göre “belgesel gözlem”, Rummel’e göre ise “doküman metodu” olarak adlandırılmaktadır (Karasar, 2016).

3.2. Veri Kaynağı

Araştırmanın veri kaynakları, yazılı belgelerdir. Bu kapsamda incelenen dokümanlar; Milli Eğitim Bakanlığı faaliyet raporları, Sayıştay Başkanlığı raporları, Ölçme Seçme ve Yerleştirme Merkezinin sayısal verileri, üniversitelerin yayımladıkları pedagojik formasyon eğitimi ilanları, Yükseköğretim Kurulu yayınları, gazete haberleri ve alanyazındaki bilimsel çalışmalardan oluşmaktadır.

3.3. Verilerin Analizi

Araştırma verilerinin toplanması 2023 ve 2024 yıllarında gerçekleştirilmiştir. Belgesel tarama tekniğiyle toplanan veriler “betimsel analiz” ile incelenmiştir. Betimsel analiz; daha önceden belirlenen temalar çerçevesinde elde edilen verilerin özetlenmesi, anlamlandırılması ve açıklanması eylemlerinden oluşan bir analiz tekniğidir (Strauss ve Corbin, 1990). Bu kapsamda pedagojik formasyon eğitimi uygulamasında bulunan derslerin içerikleri, derslerin haftalık saatleri ile toplam sayıları, teorik derslerin uygulamalı derslere oranı, pedagojik formasyon eğitimi uygulamasının öğretmen atamalarına etkisi ile

pedagojik formasyon eğitimi uygulaması hakkında akademisyen ve öğretmen adayı görüşleri; önce yazılı kaynaklar aracılığıyla tespit edilip ortaya konulmuş, daha sonra ise analiz edilerek yorumlanmıştır.

3.4. Etik Beyan

Bu çalışmada “Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi”nde yer alan tüm kurallara uyulmuştur. Yönergenin “Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiğine Aykırı Eylemler” adlı ikinci bölümünde belirtilen eylemlerin hiçbirisi gerçekleştirilmemiştir. Ayrıca araştırma verilerinin toplanması, doküman incelemesi kapsamında yapıldığı için etik kurul izni gerekmemektedir.

4. Bulgular

Bu bölümde araştırmada elde edilen verilerin analizi sonucu elde edilen bulgular kapsamlı bir şekilde ele alınmıştır.

4.1. Birinci Araştırma Sorusuna İlişkin Bulgular

Türk Milli Eğitim Sistemi’nin genel ve özel amaçları ile temel ilkelerine uygun olarak profesyonel bir meslek olarak icra edilen öğretmenlik; alan bilgisi, pedagojik formasyon ve genel kültür gibi yeterliliklere sahip olunulması gereken bir uzmanlık alanıdır (Millî Eğitim Bakanlığı, 1973). Bu yeterlilikler içerisinde yer alan pedagojik formasyon, Türkiye’de hem eğitim fakültelerindeki öğretmenlik programlarının içerisinde hem üniversitelerin açtığı “Sertifika Dayalı Formasyon Programları”yla hem Millî Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulunun 20 Şubat 2014 tarihli ve 9 sayılı “Öğretmenlik Alanları, Atama ve Ders Okutma Esasları”nın ekinde yer alan öğretmen yetiştiren fakülteler dışında formasyon eğitimi alınabilen alanlardaki öğrenciler için “Seçmeli Dersler” aracılığıyla hem de “Öğretmenlik Mesleği Tezsiz Yüksek Lisans Programı” ile öğretmen adaylarına aktarılmaktadır.

Pedagojik formasyon eğitimi programı ile ilgili içeriği ortaya koymak için öncelikle Yükseköğretim Kurulunun 30 Mayıs 2018 tarihinde yayımladığı güncel eğitim fakültesi öğretmen yetiştirme ders çizelgesi daha sonra ise Yükseköğretim Kurulu Basın ve Halkla İlişkiler Müşavirliğinin 24 Ocak 2023 tarihli “Pedagojik Formasyona Yönelik Bilgilendirme” yazısı içerisinde yer alan ders çizelgesi ile Yükseköğretim Kurulunun 29 Aralık 2022 tarihli “Mezunlar için Pedagojik Formasyon Eğitimi Sertifika Programına İlişkin Çerçeve Usul ve Esaslar” adlı düzenlemesindeki ders çizelgesi irdelenmiştir. “Öğretmenlik Mesleği Tezsiz Yüksek Lisans Programı” hususunda ise Millî Eğitim Bakanlığı ve Yükseköğretim Kurulu temsilcilerinden oluşan Öğretmen Yetiştirme Çalışma Grubu tarafından Öğretmenlik Mesleği Tezsiz Yüksek Lisans Programı’nın müfredat çalışması yapıp Yükseköğretim Kurulu tarafından karar verildikten sonra yükseköğretim kurumlarına bildirileceği belirtilmiş fakat henüz bir açıklama yapılmamıştır. Bu kapsamda Yükseköğretim Kurulunun (2018) güncel öğretmenlik lisans programlarındaki pedagojik formasyon eğitimi dersleri çizelgesi Tablo 1’de görülmektedir.

Tablo 1. Öğretmenlik Lisans Programlarında Okutulan Pedagojik Formasyon Eğitimi Dersleri Çizelgesi

Yarıyıl	Dersin Adı	T	U	K
Birinci	Eğitime Giriş	2	0	2
Birinci	Eğitim Sosyolojisi	2	0	2
İkinci	Eğitim Psikolojisi	2	0	2
İkinci	Eğitim Felsefesi	2	0	2
Üçüncü	Öğretim İlke ve Yöntemleri	2	0	2
Üçüncü	Öğretim Teknolojileri	2	0	2
Üçüncü	Seçmeli 1	2	0	2
Dördüncü	Türk Eğitim Tarihi	2	0	2
Dördüncü	Eğitimde Araştırma Yön.	2	0	2
Dördüncü	Seçmeli 2	2	0	2

Beşinci	Sınıf Yönetimi	2	0	2
Beşinci	Eğitimde Ahlak ve Etik	2	0	2
Beşinci	Seçmeli 3	2	0	2
Altıncı	Eğitimde Ölç. ve Değ.	2	0	2
Altıncı	Türk Eğitim Sis. ve Okul Yön.	2	0	2
Altıncı	Seçmeli 4	2	0	2
Yedinci	Öğretmenlik Uygulaması 1	2	6	5
Yedinci	Özel Eğitim ve Kaynaştırma	2	0	2
Yedinci	Seçmeli 5	2	0	2
Sekizinci	Öğretmenlik Uygulaması 2	2	6	5
Sekizinci	Okullarda Rehberlik	2	0	2
Sekizinci	Seçmeli 6	2	0	2
Genel Toplam		44	12	50

Yükseköğretim Kurulu tarafından 24 Ocak 2023 tarihli “Pedagojik Formasyona Yönelik Bilgilendirme” yazısıyla üniversitelerce seçmeli dersler şeklinde uygulanacak pedagojik formasyon eğitimi programına ilişkin ders çizelgesi kamuoyuna duyurulmuştur (YÖK, 2023a). Bu kapsamda ilgili ders çizelgesi Tablo 2’de görülmektedir.

Tablo 2. Pedagojik Formasyon Eğitimi Programı Ders Çizelgesi

Dersin Adı	T	U	K
Eğitime Giriş	3	0	3
Öğretim İlke ve Yöntemleri	3	0	3
Sınıf Yönetimi	2	0	2
Özel Öğretim Yöntemleri	3	0	3
Rehberlik ve Özel Eğitim	3	0	3
Eğitimde Ölç. ve Değerlendirme	3	0	3
Eğitim Psikolojisi	3	0	3
Öğretim Teknolojileri	2	0	2
Öğretmenlik Uygulaması	1	8	5
Genel Toplam	23	8	27

Yükseköğretim Kurulunun 29 Aralık 2022 tarihli “Mezunlar için Pedagojik Formasyon Eğitimi Sertifika Programına İlişkin Çerçeve Usul ve Esaslar” adlı düzenlemeyle pedagojik formasyon eğitimi sertifika programına ilişkin ders çizelgesi duyurulmuştur (YÖK, 2023b). Bu kapsamda ilgili ders çizelgesi Tablo 3’de görülmektedir.

Tablo 3. Pedagojik Formasyon Eğitimi Sertifika Programı Ders Çizelgesi

1. dönem

Dersin Adı	T	U	K
Eğitime Giriş	3	0	3
Öğretim İlke ve Yöntemleri	3	0	3
Sınıf Yönetimi	2	0	2
Özel Öğretim Yöntemleri	3	0	3
Rehberlik ve Özel Eğitim	3	0	3
Dönem Toplamı	14	0	14

2. dönem

Dersin Adı	T	U	K
Eğitimde Ölç. ve Değerlendirme	3	0	3
Eğitim Psikolojisi	3	0	3
Öğretim Teknolojileri	2	0	2
Öğretmenlik Uygulaması	1	8	5
Dönem Toplamı	9	8	13
Genel Toplam	23	8	27

Tablo 2 ve Tablo 3 birlikte incelendiğinde “Pedagojik Formasyon Eğitimi Programı Ders Çizelgesi” ile “Pedagojik Formasyon Eğitimi Sertifika Programı Ders Çizelgesi”nin gerek dersler gerekse de ders saatleri bakımından aynı olduğu tespit edilerek birlikte analiz edilmiştir ve “Öğretmenlik Lisans Programlarında Okutulan Pedagojik Formasyon Eğitimi Dersleri Çizelgesi” tablosu, “Pedagojik Formasyon Eğitimi Programı Ders Çizelgesi” ve “Pedagojik Formasyon Eğitimi Sertifika Programı Ders Çizelgesi” tablolarının karşılaştırması ise Tablo 4 ve Tablo 5’te verilmiştir.

Tablo 4. Öğretmenlik Lisans Programlarındaki Pedagojik Formasyon Dersleri Çizelgesi, Pedagojik Formasyon Eğitimi Programı Ders Çizelgesi ve Pedagojik Formasyon Eğitimi Sertifika Programı Ders Çizelgesinin Karşılaştırılması

Dersin Adı	Lisans Programları	Pedagojik Formasyon
Eğitimde Ahlak ve Etik	Var	Yok
Eğitimde Araştırma Yöntemleri	Var	Yok
Eğitim Sosyolojisi	Var	Yok
Eğitim Felsefesi	Var	Yok
Türk Eğitim Tarihi	Var	Yok
Türk Eğitim Sistemi ve Okul Yönetimi	Var	Yok
Özel Eğitim ve Kaynaştırma	Var	Yok
Okullarda Rehberlik	Var	Yok
Rehberlik ve Özel Eğitim	Yok	Var
Özel Öğretim Yöntemleri		

Yok	Var
-----	-----

Tablo 4 analiz edildiğinde öğretmenlik lisans programları ders çizelgesinde yer alan “Türk Eğitim Sistemi ve Okul Yönetimi, Türk Eğitim Tarihi, Eğitimde Ahlak ve Etik, Eğitim Sosyolojisi, Eğitim Felsefesi ve Eğitimde Araştırma Yöntemleri” derslerinin pedagojik formasyon eğitimi programı ile sertifika programında yer almadığı tespit edilmiştir. Ayrıca “Özel Eğitim ve Kaynaştırma” ile “Okullarda Rehberlik” derslerinin ise öğretmenlik lisans programında toplam dört saat teori biçiminde, pedagojik formasyon eğitimi programı ile sertifika programında ise “Rehberlik ve Özel Eğitim” dersi adı altında üç saat teori şeklinde yer aldığı belirlenmiştir. Ek olarak pedagojik formasyon eğitimi programı ile sertifika programında bulunan “Özel Öğretim Yöntemleri” dersinin, lisans programlarında müstakil bir ders şeklinde bulunmadığı ancak diğer derslerin müfredatları içerisine yerleştirilerek işlendiği saptanmıştır.

Tablo 5. Öğretmenlik Lisans Programlarındaki Pedagojik Formasyon Dersleri, Pedagojik Formasyon Eğitimi Programındaki Dersler ve Pedagojik Formasyon Eğitimi Sertifika Programındaki Ders Saatlerinin Karşılaştırılması

Ders Türü	Lisans Programları Ders Saati	Pedagojik Formasyon Ders Saati
Teorik Ders	44	23
Uygulamalı Ders	12	8

Mevcut tablolar incelendiğinde hem uygulamalı ders saati hem de teorik ders saati alt başlıklarında pedagojik formasyon eğitimi programı ile sertifika programındaki ders saatlerinin lisans programlarındaki pedagojik formasyon eğitimi ders saatlerine göre daha düşük olduğu belirlenmiştir. Öğretmenlik lisans programlarında 44 teorik ders saati olmasına rağmen pedagojik formasyon eğitimi programı ile sertifika programında ise sadece 23 teorik ders saati bulunmaktadır. Benzer şekilde öğretmenlik lisans programlarında “Öğretmenlik Uygulama”sı dersi adı altında 12 saat uygulamalı ders saati bulunmaktayken pedagojik formasyon eğitimi programı ile sertifika programında ise 8 saat uygulamalı ders saati yer almaktadır ve ilgili dersin öğrenim süresinin de iki dönemden tek döneme düşürüldüğü tespit edilmiştir. Ek olarak Yükseköğretim Kurulu tarafından “Öğretmenlik Uygulama”sı ve “Özel Öğretim Yöntemleri” dersi dışındaki diğer derslerin yüzde 30’luk kısmının uzaktan eğitimle alınabilmesine de izin verilmiştir (YÖK, 2023a).

4.2. İkinci Araştırma Sorusuna İlişkin Bulgular

Pedagojik formasyon uygulamasının niteliği ile ilgili gerek bu programdan yararlananların gerek eğitim fakültesinde okuyanların gerekse de akademisyenlerin farklı görüş, algı ve düşünceleri bulunmaktadır. Alanda yapılan çalışmalar incelenerek şu tespitlere ulaşılmıştır.

Pedagojik formasyon eğitimi alan öğretmen adayları; bu eğitimin öğretmen olmalarına imkan sağlayacağını, güvenceli ve kadrolu bir meslek sahip olacaklarını düşünmektedir. Fakat pedagojik formasyon eğitimi kimi öğretmen adayı tarafından yeterli, kimi öğretmen adayı tarafından ise yetersiz ve hatta gereksiz görülmektedir. İkinci görüşe sahip olanlar yasal zorunluluk olması sebebiyle bu eğitimi aldıklarını belirtip formasyon süresinin kısa olmasını, uygulama derslerinin az olmasını ve öğretim üyelerinin dersleri ciddiye almayarak öğrencilere anlattırmasını eleştirmektedir (Kiraz ve Dursun 2015). Taneri (2016) de yine pedagojik formasyon eğitimi alan öğretmen adayları ile yaptığı araştırmasında diğer araştırmaya benzer şekilde katılımcıların sadece yarısının bu eğitimi faydalı ve enteresan bulduklarını tespit etmiştir. Ayrıca katılımcılar alt yapı ve araç gereç eksikliği ile iyi tasarlanmamış öğretim programı bağlamında üniversiteyi; yetişkin eğitimindeki eksiklikler sebebiyle de öğretim üyelerini tenkit etmektedir. Ek olarak öğretmen adayları; pedagojik formasyon eğitimi programına önem vermeyen öğretim üyelerinin bu programa ilgilerini azalttıklarını, derslerinde hoşgörü ve saygı kültürünü şiar edinen öğretim üyelerinin ise verimi arttırdıklarını ifade etmişlerdir. Güzel Sanatlar Fakültesi ve Fen Edebiyat Fakültesi öğrencilerinden pedagojik formasyon eğitimi alan kişilerle yapılan

başka bir çalışmada ise bu öğrencilerin yüksek bir motivasyon düzeyinde oldukları sonucunu ulaşılmıştır. Bu motivasyonun sebebi olarak da öğrencilerin üniversiteye girerken sahip olmadıkları öğretmen olabilmek şansına öğrenimleri sırasında ulaşabilme imkanı olarak açıklanmıştır (Altınkurt, Yılmaz ve Erol, 2014).

Nartgün (2008) diğer çalışmalardan farklı olarak eğitim fakültesinde okuyan öğretmen adaylarıyla bir araştırma yapmıştır. Yapılan araştırmanın sonuçlarına göre öğretmen adayları; pedagojik formasyonun öğretmen olmak için mutlak bir gereklilik olduğunu düşünmektedir. Ancak öğretmen adayları, niteliksiz pedagojik formasyon eğitiminin de sisteme niteliksiz öğretmenlerin girmesini sağladığını ve böylece tüm sistemin zarar gördüğünü ortaya koymuşlardır.

Gurol ve arkadaşları (2018) ise hem pedagojik formasyon eğitimi programında eğitim alan öğretmen adayları hem de bu eğitimde görev alan öğretim üyeleri ile bir çalışma gerçekleştirmiştir. Bu çalışmada öğretmen adaylarının alınan eğitimi öğrenme-öğretme süreçleri, hedef, içerik ve değerlendirme süreçleri boyutlarında olumlu gördükleri fakat yine de özellikle öğretmenlik tecrübesi olanlar başta olmak üzere öğrenme-öğretme süreçleri değişkeninin diğer değişkenlere göre daha olumsuz algılandığı sonucuna ulaşılmıştır. Ek olarak öğretmen adayları, programda uygulama boyutunun güçlendirilmesinin bir zorunluluk olduğunu ve aktif katılımlarını artırıcı etkinlikler yapılması gerektiğini savunmuşlardır. Öte yandan bu eğitimde görev alan öğretim üyeleri de öğretmen adayları gibi pedagojik formasyon eğitimi programı süresinin artırılması gerektiğini dile getirmişlerdir. Bunun yanı sıra öğretim üyeleri, pedagojik formasyon eğitimi programı ile ilgili uygulamaların sık değişmesini ve bu programa girişte genel, belirli, ortak kriterler olmamasını eleştirmişlerdir.

Köse'nin (2017) eğitim fakültelerinde görevli ve pedagojik formasyon eğitimi veren öğretim üyeleriyle yaptığı bir araştırmada ise diğer araştırmaya benzer şekilde pedagojik formasyon programı eleştirilmiş ve formasyon süresinin çok kısa olduğu ile öğrenci devamsızlık sorunlarının yaşandığı dile getirilmiştir. Ayrıca eğitim fakültesi dışındakilere bu eğitimin verilmesinin yanlış olduğu ve öğrencilerden pedagojik formasyon eğitimi için belirli bir ücret alınmasının öğrencilerde bu eğitimi gereksiz bir prosedür olarak düşündürdüğü ve bu durumdan kaynaklı niteliksel sorunlar olduğu tespitlerine yer verilmiştir.

4.3. Üçüncü Araştırma Sorusuna İlişkin Bulgular

Bu kısımda öncelikle öğretmen atamaları konusunda Türkiye'deki arz talep dengesini incelemek amacıyla Ölçme Seçme ve Yerleştirme Merkezi ile Milli Eğitim Bakanlığı verileri, gazete haberleri ve sayıştay raporları incelenmiş; daha sonra ise üniversitelerin pedagojik formasyon eğitimi sertifika programı uygulamasına öğrenci alımı ile ilgili ilanlarından yola çıkılarak sayısal verilere ulaşılmaya çalışılmıştır. Elde edilen veriler doğrultusunda pedagojik formasyon eğitimi uygulamasının öğretmen atamalarına etkisi irdelenmeye çalışılmıştır.

Sayıştay Başkanlığının raporlarına göre Türkiye'de 2019 yılı itibarıyla 138.393 öğretmen açığı bulunmaktayken eğitim sendikalarının valiliklerden aldıkları bilgiler doğrultusunda yayımladıkları verilere göre 2022 yılındaki öğretmen açığı 121.131 olarak tespit edilmiştir (Sayıştay, 2020; Kutlu, 2022). Buna karşın öğretmen olarak atanmak isteyenlerin sayısını incelediğimizde ise KPSS eğitim bilimleri sınavına başvuranların sayısı referans alınabilir. Çünkü öğretmen olarak atanmak isteyenlerin mevcut mevzuat çerçevesinde bu sınava girmesi zorunludur. Tablo 6'da bu sınava başvuran kişilerin yıllara göre dağılımı verilmiştir.

Tablo 6. KPSS Eğitim Bilimleri Sınavına Başvuran Adayların Yıllara Göre Dağılımı

	2019	2020	2021	2022	2023
KPSS Eğitim Bilimleri Sınavına Başvuran Aday Sayısı	376.706	471.506	400.842	476.974	572.019

Ölçme Seçme ve Yerleştirme Merkezi verileri incelendiğinde 2019 KPSS eğitim bilimleri sınavına 376.706, 2020 KPSS eğitim bilimleri sınavına 471.506, 2021 KPSS eğitim bilimleri sınavına 400.842, 2022 KPSS eğitim bilimleri sınavına 476.974 ve 2023 KPSS eğitim bilimleri sınavına ise 572.019

öğretmen adayının başvuru yaptığı görülmektedir (ÖSYM, 2019, 2020, 2021, 2022, 2023). Aynı yıllardaki atama sayılarına ise “Milli Eğitim Bakanlığı Faaliyet Raporları”ndan ulaşılabilir.

Tablo 7. Milli Eğitim Bakanlığınca Ataması Yapılan Öğretmen Sayılarının Yıllara Göre Dağılımı

	2019	2020	2021	2022	2023
MEB Tarafından Ataması Yapılan Öğretmen Sayısı	41.379	41.139	21.407	34.682	50.348

Bahsi geçen yıllardaki atama sayılarına baktığımızda 2019 yılında 41.379, 2020 yılında 41.139, 2021 yılında 21.407, 2022 yılında 34.682 ve 2023 yılında ise 50.348 atama yapıldığı belirlenmiştir (MEB, 2020, 2021, 2022, 2023, 2024). Eldeki veriler dikkate alındığında ciddi bir arz-talep dengesi sorunsalı olduğu tespit edilmiştir.

Üstelik üniversiteler de eğitim fakültesi dışındaki öğrencilere çeşitli yöntemlerle pedagojik formasyon eğitimi vermekte ve eğitim sistemine ihtiyaç fazlası yeni öğretmen adayları yetiştirmektedirler. Sözelimi 2023-2024 eğitim öğretim yılı güz döneminde Kocaeli Üniversitesi (2023) 72’si Türk Dili ve Edebiyatı, 60’ı İngilizce, 60’ı beden eğitimi, 36’sı felsefe, 30’u tarih vb. olmak üzere toplam 504 öğrenci için pedagojik formasyon eğitimi sertifika programı ilanı yayımlarken Gaziantep Üniversitesi (2023) ise matematik, İngilizce, beden eğitimi, tarih, coğrafya, din kültürü ve ahlâk bilgisi vb. toplam 18 alandan altmışar kişi olmak üzere toplam 1080 öğrenci için pedagojik formasyon eğitimi sertifika programı ilanı yayımlamıştır. Benzer şekilde Afyon Kocatepe Üniversitesi (2023) de 96’sı okul öncesi öğretmenliği, 78’i tarih, 78’i Türk Dili ve Edebiyatı, 54’ü coğrafya, 42’si din kültürü ve ahlâk bilgisi, 48’i beden eğitimi, 30’u İngilizce vb. olmak üzere toplam 888 kişilik ilan yayımlamıştır. Görüldüğü üzere pedagojik formasyon eğitimi sertifika programları da arz-talep dengesine zarar vermekte ve atama bekleyen öğretmen sayısını artırmaktadır.

5. Tartışma ve Sonuç

Bu bölümde, elde edilen bulgular neticesinde alanyazın ile de ilişkilendirilerek konu tartışılmıştır.

Birinci araştırma sorusuna ilişkin bulgular dikkate alındığında öğretmenlik lisans programlarındaki pedagojik formasyon dersleri ile seçmeli ders olarak verilecek pedagojik formasyon eğitimi programı ders çizelgesi ve pedagojik formasyon eğitimi sertifika programı ders çizelgesi kıyaslandığında gerek teorik eğitim gerekse de öğretmenlik uygulaması eğitim ders saatleri arasında azımsanmayacak bir fark olduğu görülmektedir. Mevcut pedagojik formasyon eğitimi programında yer alan yirmi üç saatlik teorik eğitim (YÖK, 2023a; YÖK, 2023b), Yükseköğretim Kurulunun 19 Kasım 1982 tarihinde belirlediği yirmi yedi saatlik “Pedagojik Formasyon Programı”ndan (YÖK, 2007) bile daha düşüktür. Yine benzer şekilde güncel pedagojik formasyon eğitimi programındaki yirmi üç saatlik teorik eğitim ve sekiz saatlik öğretmenlik uygulaması eğitimi, Yükseköğretim Kurulunun 27 Eylül 2021 tarihli pedagojik formasyon eğitimi sertifika programı ders çizelgesindeki hem yirmi dört saatlik teorik eğitimden hem de on iki saatlik uygulama eğitiminden (YÖK, 2021) daha azdır.

Öte yandan “Öğretmenlik Uygulaması” dersinin öğrenim süresinin iki dönemden tek döneme düşürülmesi ve teorik derslerin belirli bir kısmının uzaktan eğitimle işlenebilmesine imkan tanınmış olması da (YÖK, 2023a; YÖK, 2023b) teoriyi uygulamaya geçirmeye dayanan öğretmenlik mesleğinin temel dinamikleri ile çelişen bir durum olarak değerlendirilebilir. Ek olarak pedagojik formasyon eğitimi programı derslerinin seçmeli dersler şeklinde alınabilir olması (YÖK, 2023a; YÖK, 2023b) ise geçmiş çok eskilere dayanan öğretmen yetiştirme sistemimizde bugüne kadar emsali görülmemiş bir uygulamadır. Öğretmen niteliğinin eğitim sisteminin niteliği ile doğrudan ilişkisi ve öğretmen girdilerinin eğitim çıktıları üzerindeki tartışmasız etkisi düşünüldüğünde (Rockoff, 2004; Aaronson, Barrow ve Sander, 2007; Lee ve Lee, 2020) söz konusu faktörler; pedagojik formasyon eğitimi programlarının içeriğinin zayıfladığı, bir ihtisas mesleği olan öğretmenliğin toplum nezdindeki profilinin ve öğretmen adaylarının niteliğinin zarar gördüğü gibi çıkarımlara neden olabilir. Azar (2011) da benzer şekilde kapsamlı, planlı ve tutarlı olmayıp sadece günü kurtarmaya çalışan pedagojik formasyon eğitimi programlarının öğretmenlik mesleği niteliklerine olumsuz yönde etki ettiğini ve öğretmen yetiştirme modeli bağlamında kalıcı çözümler üretmediğini belirtmiştir.

Ayrıca Milli Eğitim Temel Kanunu'nun (1973) mülga olan 45. Maddesinde ve Öğretmenlik Meslek Kanunu'nun (2022) 3. Maddesinde öğretmenlerin genel kültür, özel alan eğitimi ve pedagojik formasyon alanlarında birtakım yeterliklere haiz olması gerektiği ifade edilmiş olsa da pedagojik formasyon eğitimi programı içerisinde “Türk Eğitim Sistemi ve Okul Yönetimi, Türk Eğitim Tarihi, Eğitimde Ahlak ve Etik, Eğitim Sosyolojisi, Eğitim Felsefesi ve Eğitimde Araştırma Yöntemleri” gibi öğretmenlik lisans programlarında zorunlu olarak okutulan derslerin yer almaması öğretmen yetiştirme sürecini ve öğretmen yetkinliklerini ciddi oranda sekteye uğratabilir.

Eskicumalı (2001), Özdemir ve Bingöl'e (2020) göre de eğitim; diğer bilimlerden soyutlanmış, kendine özgü bir alan olmayıp felsefe, sosyoloji ve tarih gibi birçok alanla sıkı ilişkilere sahip bir bilim dalıdır. Bir taraftan okullar; içerisinde bulunduğu toplumdan, o toplumun düşünce yapısı ile normlarından, felsefî öğretilerinden ve geçmiş deneyimlerinden etkilenip şekillenirken diğer taraftan öğretmenlik mesleğine okul dışından yüklenen toplumsal, kültürel ve ekonomik yeni misyon ile beklentiler; öğretmenlerin kendilerini “Eğitim Sosyolojisi” ve “Eğitim Felsefesi” alanlarında da yetiştirmelerini zorunlu hale getirmiştir. Söz gelimi içerisinde bulunduğu toplumun inanç değerlerinden, kadim kültüründen, tarihi birikiminden, toplumsal cinsiyet rollerinden ve bireysel farklılıklarından bihaber bir öğretmenin üzerine yüklenen görev ve sorumlulukları tam anlamıyla yapmasını beklemek hayli zordur. Sever, Aktaş, Şahin ve Tunca'nın (2015) pedagojik formasyon eğitimi programında eğitim alan öğretmen adaylarıyla yaptığı araştırmada elde ettiği bulgulardan biri olan “öğretmen adaylarının görev yapılacak bölgedeki yaşam tarzının farklı olmasından kaynaklı sorunlar yaşayabileceklerini düşünmeleri” de bu tespiti doğrulamaktadır.

Akyüz (2012) de “Türk Eğitim Tarihi”ne atıf yapıp, benzer tespitlerde bulunarak eğitim biliminin disiplinler arası bir yaklaşımla mutlaka geçmişle bugün arasında analiz ve sentezler yaparak ilişki kurmasını, insan yetiştirme sisteminde yaşanan değişimlerin eleştirel bir gözle ele alınmasını ve böylece daha önceki hatalardan dersler çıkarılarak doğrunun bulunması gerektiğini ifade etmiştir. Memduhoğlu ve Yılmaz (2021) da öğretmenlerin; içerisinde bulunacağı eğitim sistemini, bu sistemin alt boyutlarını, yasal dayanaklarını ve okul yönetiminin işleyişini tanımalarının bir zorunluluk olduğunu ifade ederek “Türk Eğitim Sistemi ve Okul Yönetimi” dersinin önemine işaret etmişlerdir.

Eğitimin amacının sadece “bilgili bireyler” değil aynı zamanda “erdemli bireyler” yetiştirmek olduğu göz önüne alındığı takdirde bu sefer de karşımıza “Eğitimde Ahlak ve Etik” başlığı çıkacaktır. Çünkü eğitim; bireylerin yalnızca bilişsel gereksinimlerini değil, ruhsal ihtiyaçlarını da karşılamalıdır. Bu bilinç ve yetkinliğe sahip olmayan bir eğitimcinin mesleğini tam olarak idrak ettiği söylenemez (Oral, Çoban ve Bars, 2022). Başlı başına bir sistematiği olan metodolojinin eğitim alanında yapılan bilimsel araştırmalarda kendine has birtakım hususiyetleri olması ise öğretmenlere farklı bir yetkinlik alanının kapısını açmıştır. “Eğitimde Araştırma Yöntemleri” adını verdiğimiz bu yetkinlik; öğretmen eğitiminden, öğretim stratejilerinin etkinliğine, teknoloji destekli öğretimden ölçme ve değerlendirme uygulamalarına kadar birçok farklı durumun bilimsel bakış açısıyla incelenmesini ve değerlendirilmesini sağlamaktadır. Bu açıdan 21. yüzyıl becerilerine sahip bir öğretmen bilimsel araştırmanın esasları, araştırma yöntemleri, veri analizi ile raporlama gibi yetkinliklere sahip olmalı ve ihtiyaç duyduğunda bilgilerini kullanabilmelidir (Özmen ve Karamustafaoğlu, 2023). Bahsi geçen sebeplerden dolayı kimisi bir ara programdan kaldırılıp daha sonra geri eklenen “Eğitim Sosyolojisi” kimisi de ihtiyaçlar doğrultusunda sonradan eklenen “Türk Eğitim Sistemi ve Okul Yönetimi” gibi öğretmenlik lisans programlarında yer alan ve yukarıda belirtilen söz konusu derslerin pedagojik formasyon eğitimi programı içerisinde bulunmaması kökleri çok eskilere dayanan kadim öğretmen yetiştirme sistemimiz bağlamında büyük bir eksiklik ve yetersizlik olarak değerlendirilebilir.

Üstelik gerek lisans öğrenimi sırasında seçmeli dersler aracılığıyla gerek pedagojik formasyon eğitimi sertifika programıyla gerekse de tezsiz yüksek lisans şeklinde alınabilen pedagojik formasyon eğitimi, hakkaniyet açısından da istenmeyen sonuçlara neden olacaktır. Akdemir (2013), Yalçınkaya ve Aktepe'ye (2016) göre de özü itibarıyla eğitim fakültelerinde verilen öğretmenlik eğitiminin çeşitli yöntemlerle daha düşük kredilik programlarla alınabilecek bir seviyeye indirgenmesi hem öğretmen eğitiminin niteliğinin düştüğü hem de puanı düşük olduğu için eğitim fakültesini kazanamayıp diğer fakültelere gidenlerle eğitim fakültesini kazananlar arasındaki farkı ortadan kaldırılarak adalet ve eşitlik duygusunun zedelendiği düşüncesine sebebiyet verebilir.

İkinci araştırma sorusuna ilişkin öğretmen adayları ve akademisyen görüşlerinden tespit edilen bulgulardan yola çıkılarak pedagojik formasyon eğitimi programında uygulama derslerinin az olduğu, öğretim üyelerinin yetişkin eğitimi yeterliliklerine haiz olmadığı ve derslere gereken özeni göstermediği hususları (Kiraz ve Dursun, 2015; Taneri 2016; Gurol ve ark., 2018) dikkat çekmektedir. Üstelik üniversitelerin de yeterli alt yapı, donanım ve araç gerece sahip olmadıkları ve teknik konularda problemler yaşandığı (Taneri, 2016) belirlenmiştir. Akdemir (2013) de benzer çıkarımlarda bulunup üniversitelerin pedagojik formasyon eğitimi programlarını maddi getirileri nedeniyle fiziksel ve akademik kapasitelerinin çok üzerinde açtıklarını ve böylece asıl işlevleri olan bilim üretme eyleminden ve eğitim öğretim merkezi olma ülküsünden uzaklaştıklarını dile getirmiştir. Elde edilen sonuçlar, Ural'ın (2009) üniversitelerin neoliberal politikaların etkisiyle temel işlevlerinden uzaklaşarak özgür, üretken, eleştirel bireyler yetiştiremediği ve sadece meslek edindirme kurslarına dönüştüğüne dair saptamalarıyla da uygunluk göstermektedir. Bu minvaldeki tespitler, öğretmen adaylarının pedagojik formasyon yeterlilikleri ile ilgili kafalarda birtakım soru işaretlerinin oluşmasına sebep olabilir.

Öte yandan yapılan incelemelerde nitelikli bir pedagojik formasyon eğitiminin üzerinde durulması gerektiği ve sertifikaya dayalı kısa sürede alınan eğitimlerin yeterli olmadığı görüşü de (Gurol ve ark., 2018; Nartgün, 2008) öne çıkmaktadır. Ulubey ve Yıldırım'ın (2017) yaptıkları araştırmanın sonuçları da bu verilerle örtüşmektedir. İlgili çalışmada pedagojik formasyon eğitimi programı öğrencileri, her ne kadar öğretme-öğrenme sürecinde kendilerini yeterli görseler de bireysel farklılıkların dikkate alınması ve sınıf yönetimi alt başlıklarında kendilerine özeleştirilerde bulunmuşlardır.

Erden (1995) pedagojik formasyon programlarının niteliğinin öğrenci tutumlarını etkilediğini belirtmiş ve nitelik arttıkça öğrenci olumlu tutumlarının da artacağı çıkarımında bulunmuştur. Benzer çalışmalarda akademisyenler de formasyon süresinin çok kısa olduğunu, öğrencilerin dersleri düzenli takip etmeyip devamsızlık yaptıklarını, pedagojik formasyon uygulamasının çok sık değiştiğini, bu programa girişte çerçeve ölçütler bulunmadığını ve öğrencilerden pedagojik formasyon eğitimi için belirli bir ücret alınmasının farklı sorunlar ortaya çıkardığını (Köse, 2017) belirtmişlerdir. Erdamar ve Tengilimoğlu (2021) da önceki çalışmalarla uyumlu şekilde pedagojik formasyon uygulamasında özellikle öğrenci seçimi, öğretmenlik uygulaması ve ders içerikleri bağlamındaki sorunlara değinmişlerdir.

Görüldüğü üzere pedagojik formasyon eğitimi programı; gerek kapsamı gerek süresi gerekse de içeriği bakımından hem programdan faydalananlar hem de programı uygulayanlar tarafından birçok yönden eleştirilmiştir. Bu sebeple Milli Eğitim Bakanlığının Milli Eğitim Temel Kanunu'nda (1973) ve Öğretmenlik Meslek Kanunu'nda (2022) profesyonel bir meslek olarak ele aldığı öğretmenliğin; bu programlarda da mutlaka kıstaslarının belirlenmesi, tam olarak sınırlarının çizilmesi ve içeriğinin zenginleştirilerek yeniden yapılandırılması önem arz etmektedir. Ayrıca her ne kadar pedagojik formasyondan faydalananların motivasyonlarının arttığına yönelik bazı çalışmalar (Altinkurt ve ark., 2014) olsa da eğitim fakültesi dışındaki adaylara bu eğitimin verilmesi ciddi ve detaylı sorgulamalara sebebiyet vermekte; eğitim fakültelerinin varlığı, öğretmen yetiştirme sisteminin yeterliliği ile eğitim sistemimizin geleceği üzerine birtakım olumsuz çıkarım ve algılara neden olabilir.

Üçüncü araştırma sorusuna ilişkin bulgular incelediğinde ise pedagojik formasyon eğitiminin, her ne kadar öğretmen ihtiyacını karşılamak amacıyla başlatılan bir uygulama olsa da günümüzde zaten istihdam problemleri yaşayan (Safran, 2014) ve yoğun bir şekilde nitelik tartışmalarına maruz kalan (Azar, 2011; Gültekin, 2020) eğitim sistemindeki sorunları pekiştirdiği ve yeni sorunlara gebe olduğu sonucuna ulaşılmaktadır.

Bulgular detaylı irdelendiğinde Türkiye'de öğretmen olmak için sınava giren öğretmen adayı sayısının; okullardaki öğretmen açığının en az üç katından fazla olduğu, yine bu sayının atanan öğretmen sayısında da ortalama on kat yüksek olduğu belirlenmiştir (ÖSYM, 2023; MEB, 2024). Ek olarak eğitim fakültesi öğrencileri dışındaki bireylere çeşitli yöntemlerle verilen pedagojik formasyon eğitimi de mevcut sayının artmasına sebep olmuştur. Pedagojik formasyon eğitiminin öğrenci azlığı sebebiyle kapanma noktasına gelen fen edebiyat fakültelerini desteklemek, işsizlik oranlarını düşürmek, üniversitelere ek gelir oluşturmak ve toplumun popüler taleplerine karşılık vermek gibi çeşitli amaçları olduğu düşünülebilir. Bu durum neticesinde; eğitim sistemimizde arz-talep dengesinin göz ardı edildiği, sahadaki verilerin doğru analiz edilmediği, bilimsel olmayan kararlar alındığı, gününbirlik uygulamalara

gidildiği ve kamu yararının gözetilmediği gibi yorumlarda bulunulabilir. Üstelik pedagojik formasyon eğitimi programlarının gittikçe yaygınlaşması ve gözde bir uygulama sahası olması bir yandan mevcut sorunları perçinleştirmiş diğer yandan ise staj, öğretmen itibarı ve eğitim fakültelerinin girdileri hususlarında da yeni problemlere ortam hazırlamıştır. Yenel'e (2021) göre de Türkiye'de 2013 yılına kadar öğretmen olarak atanmak için sınava giren öğretmen adaylarının %20'si hedeflerine ulaşırken bu oran, 2013'ten sonra %10'un altına düşmüştür. Oranın düşmesinde hiç kuşkusuz pedagojik formasyon uygulamasının da büyük bir etkisi bulunmaktadır. Pedagojik formasyon uygulaması, Türkiye'de "atanamayan öğretmenler" olarak betimlenen grubun sayısının artmasındaki en önemli faktörlerden biri olarak değerlendirilmektedir. Bu durum; öğretmen itibarını zedelemiş, özellikle büyükşehirlerde staj derslerinde yoğunluk ile verimlilik problemlerini ortaya çıkarmış, öğretmenlik programlarının daha az tercih edilmesine ve bu yüzden düşük puanlı bireylerin eğitim fakültelerini seçmesiyle beraber eğitim fakültelerinin girdilerinin de zayıflamasına neden olmuştur.

Ayrıca bir taraftan eğitim fakülteleri ikinci öğretimleri kapatılmış, farklı yıllarda bazı bölümlerde birinci öğretilere öğretmen alımları durdurulmuşken diğer taraftan ise fen edebiyat fakültelerinde hem benzer bölümlere öğrenci alınması hem de gününbirlik kararlarla pedagojik formasyon uygulamasının bir sene kaldırılıp öbür sene tekrar geri getirilmesi (Kaplan, 2013) de pedagojik formasyon uygulamasının niteliği hakkındaki tartışmaları arttırmaktadır (Erden, 1995; Nartgün, 2008; Kartal ve Afacan, 2012; Akdemir, 2013; Altinkurt ve ark., 2014; Kiraz ve Dursun, 2015; Taneri, 2016; Yalçinkaya ve Aktepe, 2016; Köse, 2017; Ulubey ve Yıldırım, 2017; Yenice ve Özden, 2017; Gurol ve ark., 2018; Boran ve Yelken, 2018; Polat, Demirkol ve Özdemir, 2019; Erdamar ve Tengilimoğlu, 2021). Benzeri durum yakın zamanda da yaşanmış ve 1997 yılında getirilip 2009 yılında kaldırılan tezsiz yüksek lisans seviyesindeki pedagojik formasyon eğitiminin 2020 yılında tekrar tezsiz yüksek lisans seviyesinde ele alınması hüküm altına alınmış ancak hiç uygulamaya geçmeden bu karardan 2021 yılında vazgeçilmiştir. Akabinde ise 2023 yılında tekrar pedagojik formasyon eğitiminin tezsiz yüksek lisans şeklinde alınabileceği duyurulmuş fakat henüz müfredatı belirlenip yayımlanmamıştır.

Öte yandan 2017 yılında başlatılan bir uygulamayla hem eğitim fakültelerine "Baraj Başarı Sırası" şartı koyulması hem de bu şartı sağlayamayan adaylara pedagojik formasyon eğitimi verilerek öğretmenlik yolunun açılması da çifte standart oluştuğuna dair akıllarda soru işaretleri oluşmasına sebep olmaktadır. Ezcümle mesleki/teknik eğitim fakülteleri, endüstriyel sanatlar eğitim fakülteleri ile ticaret ve turizm eğitim fakültelerinin kapanması sebebiyle öğretmen yetiştirilemeyen alanlar dışındaki pedagojik formasyon eğitimi uygulamasının; hem plansız kararlarla çözümü muhtemel sorunları çözümsüz hale getirdiği hem eğitim sisteminin lokomotif olan öğretmen yetiştirme sistemine darbe vurduğu hem yetişmiş insan kaynağının heba olmasına neden olduğu hem de sosyal adalet anlayışına olumsuz etki ettiği gibi bazı çıkarımlarda bulunulabilir.

Diğer taraftan Danıştay'ın 2021 yılında yayımlanan bir önceki pedagojik formasyon eğitimi sertifika programı ile ilgili verdiği kısmi yürütmeyi durdurma kararı da tespit edilen sonuçlarla uyumluluk göstermektedir. Danıştay; pedagojik formasyon eğitimi verecek üniversitelerin birbirlerinden bağımsız olarak açacağı programların bazı bölümlerde ihtiyaç fazlası öğretmen sayısını arttırarak yığılmalara sebep olacağını, bazı bölümlerde ise ihtiyaç bulunan öğretmen açığının giderilmesine katkı sağlamayacağını ifade etmiştir. Ayrıca ilgili kararda üniversitelerin pedagojik formasyon eğitimi sertifika programı başvuru kistaslarını, genel çerçeve prensipler haricindeki kısımlarda kendilerinin belirlemesinin aynı programa başvurmak isteyen öğretmen adayları arasındaki fırsat eşitliğini bozacağı tespitine de yer verilmiştir (Danıştay, 2022).

6. Son Notlar

Bu kısımda ise yeni, kalıcı, nitelikli ve çözüm odaklı bir pedagojik formasyon düzenlemesine ışık tutmak adına elde edilen bulgu, tartışma ve sonuçlar neticesinde hem mevzuat hem de uygulamaya yönelik bazı öneriler ifade edilmiştir.

1. Pedagojik formasyon eğitimi programı, kapsamlı bir çalıştayla tasarlanıp uzun vadeli olarak planlanarak sık sık değişiklikler yapılması ve mahkemelerce durdurma/iptal kararları verilmesi önenebilir.
2. Fakültelerinin kapatılması sebebiyle öğretmen yetiştirilemeyen alanlar dışında pedagojik formasyon eğitimi programı uygulaması kaldırılabilir.

3. Fakültelerinin kapatılması sebebiyle öğretmen yetiştirilemeyen alanlar için belirli kotalar konulup, arz-talep dengesi gözetilerek ve taban puan sınırlaması kullanılarak girdiler güçlendirilebilir.
4. Pedagojik formasyon eğitimi programı ile eğitim fakültelerindeki dersler ve teorik/uygulamalı ders saatleri tutarlı hale getirilerek nitelik yükseltilebilir.
5. Pedagojik formasyon eğitimi programındaki uygulama derslerinin oranı, ders saati ve dönem sayısı artırılabilir.
6. YÖK ve MEB'in işbirliği ile belirlenip tatbik edilecek ortak usul, esas ve kontenjanlar ile pedagojik formasyon eğitimi programları; daha objektif, tutarlı, ilkeli ve akılcı bir yapıya dönüştürülüp farklı ve keyfi uygulamalar ortadan kaldırılabilir.
7. Pedagojik formasyon eğitimi programlarında görev alan öğretim üyelerinin bu programlara yönelik pozitif ve yapıcı bir bakış açısı kazanabilmeleri ile öğretim süreçlerinin daha verimli olabilmesi için hizmet içi eğitim faaliyetleri düzenlenebilir.
8. Araştırmacılar ise yukarıdaki diğer öneriler doğrultusunda örnek bir pedagojik formasyon eğitimi programı tasarlayabilir.

7. Kaynaklar

- Aaronson, D., Barrow, L., & Sander, W., (2007). Teachers and student achievement in the Chicago public high schools. *Journal of Labor Economics*, 25(1), 95–135. <https://doi.org/10.1086/508733>
- Afyon Kocatepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi. (2023). 2023-2024 eğitim-öğretim yılı pedagojik formasyon ilanı. <https://afegitim.aku.edu.tr/2023/08/14/2023-2024-egitim-ogretim-yili-pedagogik-formasyon-ilani/>
- Akdemir, A. S. (2013). Türkiye'de öğretmen yetiştirme programlarının tarihçesi ve sorunları. *Electronic Turkish Studies*, 8(12), 15-28. <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.5706>
- Akyüz, Y. (2012). *Türk eğitim tarihi*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Altınkurt, Y., Yılmaz, K. & Erol, E. (2014). Pedagojik formasyon programı öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik motivasyonları. *Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 4(1), 48-62.
- Azar, A. (2011). Türkiye'deki öğretmen eğitimi üzerine bir söylem: Nitelik mi, nicelik mi? *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, (1), 36-38. <http://dx.doi.org/10.5961/jhes.2011.004>
- Boran, M. & Yelken, T. Y. (2018). Eğitim fakültesi ile pedagojik formasyon öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik duyarlılıklarının ve etkili öğretmen özelliklerinin incelenmesi. *Uluslararası Sosyal Bilimler Eğitimi Dergisi*, 4(2), 144-164.
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E. K., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş., & Demirel, F. (2014). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Danıştay, Danıştay 8. Dairesi. K. (2022). 2021/6551. <https://pdr.org.tr/wp-content/uploads/2022/06/Formasyona-Danistaydan-Yurutmeyi-Durdurma-Karari.pdf>.
- Duman, T. (1999). Osmanlıda öğretmen yetiştirme sistemi. *Osmanlı Dergisi*, 5(14), 306-315.
- Erdamar, G., & Tengilimoğlu, Ö. (2021). Pedagojik formasyon sertifika programına yönelik sorunlar ve çözüm önerileri: Öğretim elemanlarının bakış açısı. *Asya Öğretim Dergisi*, 9(1), 58-79. <https://doi.org/10.47215/aji.834650>
- Erden, M. (1995). Öğretmen adaylarının öğretmenlik sertifikası derslerine yönelik tutumları. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11(11), 99-104.
- Eskicumalı, A. (2001). Öğretmen eğitimi ve eğitim sosyolojisi dersleri. *Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (1), 30-37.
- Frankel, R. M., & Devers, K. J. (2000). Study design in qualitative research. *Education For Health*, 13(2), 251–261.

- Gaziantep Üniversitesi. (2023). 2023-2024 eğitim öğretim yılı formasyon sertifika programı ilanı. <http://formasyon.gef.gantep.edu.tr/duyuru.php?id=90>
- Gurol, M., Türkan, A., & Som, İ. (2018). Pedagojik formasyon sertifika programının değerlendirilmesi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 17(65), 103-122. <https://doi.org/10.17755/esosder.306839>
- Gültekin, M. (2020). Değişen toplumda eğitim ve öğretmen nitelikleri. *Anadolu Journal of Educational Sciences International*, 10(1), 654-700. <https://doi.org/10.18039/ajesi.682130>
- Kaplan, P. (2013). Kapatılan öğretmenlikler Fen Edebiyat Fakültelerinde puanları yükseltecek. <https://www.haberturk.com/gundem/haber/857870-kapatilan-ogretmenlikler-fen-edebiyat-fakultelerinde-puanlari-yukseltecek>
- Karasar, N. (2016). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Kartal, T., & Afacan, O. (2012). Pedagojik formasyon eğitimi alan öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumlarının incelenmesi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 12(24), 76-96.
- Kazıcı, Z. (2004). *Osmanlı'da eğitim öğretim*. İstanbul: Bilge Yayınları.
- Kiraz, Z., & Dursun, F. (2015). Pedagojik formasyon eğitimi alan öğretmen adaylarının aldıkları eğitime ilişkin algıları. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11(3), 1008-1028. <https://doi.org/10.17860/efd.37544>
- Kocaeli Üniversitesi Eğitim Fakültesi. (2023). Kocaeli Üniversitesi Eğitim Fakültesi pedagojik formasyon eğitimi sertifika programı 2023-2024 eğitim öğretim yılı başvuru ilanı. <http://egt.kocaeli.edu.tr/duyurular.php>
- Koçer, H. A. (1983). *İlkokul öğretmenin yetiştirilmesi: Cumhuriyet döneminde eğitim*, Ankara: Milli Eğitim Basımevi.
- Köse, A. (2017). Pedagojik formasyon eğitiminde görevli akademisyenlere göre pedagojik formasyon uygulaması: Sorunlar, çözüm önerileri. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18(2), 709-732.
- Kutlu, D. (2022). Anka Haber Ajansı. https://ankahaber.net/haber/detay/turk_egitimsen_genel_baskani_geylan_ucretli_ogretmen_sayisi_86_bine_ulasti_70_bin_atama_yapilmali_79386
- Lee, S. W., & Lee, E. A. (2020). Teacher qualification matters: The association between cumulative teacher qualification and students' educational attainment. *International Journal of Educational Development*, 77, 1-10. <https://doi.org/10.1016/j.ijedudev.2020.102218>
- Memduhoğlu, H. B., & Yılmaz, K. (2021). *Türk eğitim sistemi ve okul yönetimi*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Milli Eğitim Bakanlığı. (1973). *Milli Eğitim Temel Kanunu*. <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.1739.pdf>
- Milli Eğitim Bakanlığı. (2020). 2019 yılı idare faaliyet raporu. https://sgb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2020_03/12144540_28191618_Milli_EYitim_Bakanl_YYY_2019_YYIY_Ydare_Faaliyet_Raporu_28.02.2020.pdf
- Milli Eğitim Bakanlığı. (2021). 2020 yılı idare faaliyet raporu. https://sgb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2021_03/03134336_2020_YYIY_Ydare_Faaliyet_Raporu.pdf
- Milli Eğitim Bakanlığı. (2022). 2021 yılı idare faaliyet raporu. https://sgb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2022_05/12182720_MEB_2021_faaliyet_raporu_28ni_san2022.pdf
- Milli Eğitim Bakanlığı. (2022). Öğretmenlik Meslek Kanunu. <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2022/02/20220214-1.htm>

- Milli Eğitim Bakanlığı. (2023). 2022 yılı idare faaliyet raporu. https://sgb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2023_05/28173625_MEB_2022_Faaliyet_Raporu-son.pdf
- Milli Eğitim Bakanlığı. (2024). 2023 yılı idare faaliyet raporu. https://sgb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2024_03/02091736_meb2023yiliidarefaaliyetraporu.pdf
- Nartgün, Ş. S. (2008). Aday öğretmenlerin gözüyle milli eğitim bakanlığına bağlı eğitim kurumlarına öğretmen atama esasları. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8(2), 47-58.
- Oral, B., Çoban, A., & Bars, M. (2022). *Eğitimde ahlak ve etik* (4. baskı). Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Ölçme Seçme ve Yerleştirme Merkezi. (2019). 2019-KPSS A grubu ve öğretmenlik sınav sonuçlarına ilişkin sayısal bilgiler. <https://dokuman.osym.gov.tr/pdfdokuman/2019/KPSS/sayisalbilgiler29082019.pdf>.
- Ölçme Seçme ve Yerleştirme Merkezi. (2020). 2020-KPSS lisans sınav sonuçlarına ilişkin sayısal bilgiler. <https://dokuman.osym.gov.tr/pdfdokuman/2020/KPSS/LISANS/sayisalbilgiler22102020.pdf>
- Ölçme Seçme ve Yerleştirme Merkezi. (2021). 2021-KPSS A grubu ve öğretmenlik sınav sonuçlarına ilişkin sayısal bilgiler. https://dokuman.osym.gov.tr/pdfdokuman/2021/KPSS/kpss_2021_sayisal_bilgiler_16092021.pdf
- Ölçme Seçme ve Yerleştirme Merkezi. (2022). 2022-KPSS lisans (genel yetenek-genel kültür, eğitim bilimleri, alan bilgisi ve öabt) sınav sonuçlarına ilişkin sayısal bilgiler. https://dokuman.osym.gov.tr/pdfdokuman/2022/KPSS/LISANS/sayisalbilgiler_21102022.pdf
- Ölçme Seçme ve Yerleştirme Merkezi. (2023). 2023-KPSS A grubu ve öğretmenlik (genel yetenek-genel kültür, eğitim bilimleri, alan bilgisi ve öabt) sınav sonuçlarına ilişkin sayısal bilgiler. <https://dokuman.osym.gov.tr/pdfdokuman/2023/KPSS/LISANS/sayisalbilgilerds25082023.pdf>
- Özdemir, M. Ç., & Bingöl, A. S. (2020). *Eğitim sosyolojisi* (2. baskı). Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Özmen, H., & Karamustafaoğlu, O. (2023). *Eğitimde araştırma yöntemleri* (3. baskı). Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Polat, H., Özdemir, T. Y., & Demirkol, M. (2019). Öğretmen atama kriterlerine ilişkin pedagojik formasyon eğitimi öğrencilerinin görüşleri. *MANAS Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 8(2), 1515-1530. <https://doi.org/10.33206/mjss.494414>
- Rockoff, J. E. (2004). The impact of individual teachers on student achievement: Evidence from panel data. *American Economic Review*, 94(2), 247-252.
- Safran, M. (2014, Mayıs). *Eğitim fakülteleri, öğretmen yetiştirme süreci ve yeni arayışlar*. Öğretmen Yetiştirme Politika ve Sorunları Uluslar Arası Sempozyumu IV-ISPITE2014, Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Sayıştay Başkanlığı. (2020). Milli Eğitim Bakanlığı 2019 yılı sayıştay denetim raporu. <https://www.sayistay.gov.tr/reports/download/pEOQNk3YP2-milli-egitim-bakanligi>
- Sever, D., Aktaş, B., Şahin, S., & Tunca, N. (2015). Pedagojik formasyon sertifika programı öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine başladıklarında karşılaşılabileceklerini düşündükleri sorunlar. *Anadolu Journal of Educational Sciences International*, 5(2), 1-23. <https://doi.org/10.18039/ajesi.35496>
- Soydan, T. (2012). Eğitimin yapısal dönüşümü bağlamında öğretmenlerin istihdamı: istihdam biçimi farklılıkları üzerine öğretmen ve yönetici görüşlerine dayalı bir araştırma. *Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2(2), 1-13.

- Strauss, A., & Corbin, J. (1990). *Basics of qualitative research: Grounded theory procedures and techniques*. Newbury Park, CA: Sage.
- Taneri, P. O. (2016). Öğretmen adaylarının pedagojik formasyon sertifika programının niteliği hakkındaki görüşleri (Çankırı ili örneği). *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 24(3), 997-1014.
- Ulubey, Ö., & Yıldırım, K. (2017). Pedagojik formasyon eğitimi sertifika programının öğretmenlik becerilerinin gelişimine katkısının incelenmesi. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 14(40), 1-30.
- UNESCO. (2021). International Task Force on Teachers for Education 2030; 2022 – 2025 strategic plan. https://teachertaskforce.org/sites/default/files/202204/2022_April_TTF_2022%202025%20Strategic%20Plan_EN_web.pdf
- Ural, A. (2009). İçindeki üniversite. *Eleştirel Pedagoji*, (1), 72-85.
- Yalçınkaya, E., & Aktepe, V. (2016). Öğretmen yetiştirmenin tarihçesi. In A. Uzunöz (Ed.), *Eğitim bilimine giriş* (pp. 397–428). Pegem Akademi Yayıncılık.
- Yenel, K. (2021). Karşılaştırmalı öğretmen yetiştirme sistemleri. In M. G. Gülcan & F. Şahin (Eds.), *Karşılaştırmalı eğitim: Tematik bir yaklaşım* (pp. 117–140). Pegem Akademi Yayıncılık.
- Yenice, N. & Özden, B. (2017). Pedagojik formasyon sertifika programına katılan biyoloji öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik görüşleri. *Düzce Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(2), 89-105.
- Yükseköğretim Kurulu. (2007). *Öğretmen yetiştirme ve eğitim fakülteleri (1982-2007)*. <https://www.yok.gov.tr/Documents/Yayinlar/Yayinlarimiz/ogretmen-yetistirme-ve-egitim-fakulteleri.pdf>
- Yükseköğretim Kurulu. (2018). *Türk dili ve edebiyatı öğretmenliği lisans programı*. https://www.yok.gov.tr/Documents/Kurumsal/egitim_ogretim_dairesi/Yeni-Ogretmen-Yetistirme-Lisans-Programlari/Turk-Dili-ve-Edebiyati-Ogretmenligi-Lisans-Programi.pdf
- Yükseköğretim Kurulu. (2021). Pedagojik formasyon eğitimi sertifika programına ilişkin çerçeve usul ve esaslar. https://www.yok.gov.tr/Sayfalar/Kurumsal/IdariBirimler/egitim_ogretim_daire_bsk/pedagogik-formasyon-usul-ve-esaslar.aspx#
- Yükseköğretim Kurulu. (2023a). *Pedagojik formasyona yönelik bilgilendirme*. <https://www.yok.gov.tr/HaberBelgeleri/BasinAciklamasi/2023/pedagogik-formasyona-yonelik-bilgilendirme.pdf>
- Yükseköğretim Kurulu. (2023b). *Mezunlar için pedagojik formasyon eğitimi sertifika programına ilişkin çerçeve usul ve esaslar*. https://www.yok.gov.tr/Documents/Kurumsal/egitim_ogretim_dairesi/formasyon/mezunlar-icin-formasyon-egitimi-cerceve-usul-esaslar.pdf

Research Article**Pedagojik Formasyon Eğitimi ve Türk Eğitim Sistemindeki Yerinin İncelenmesi***Pedagogical Formation Education and Investigation of Its Place in the Turkish Education System*

Burak TUTKUN Doktora Öğrencisi, Gazi Üniversitesi, Gazi Eğitim Fakültesi Eğitim Yönetimi Bölümü b.tutkun60@gmail.com https://orcid.org/0000-0003-4354-0325	Mukaddes İNAN TUTKUN Araş. Gör. Dr, Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi Eğitim Fakültesi mukaddes.inan@gop.edu.tr https://orcid.org/0000-0002-5345-9945
--	--

Extended Abstract**Introduction**

In addition to the education faculties, which are the institutions that train teachers, "pedagogical formation education," which enables the recruitment of teachers from outside the system, is an issue that has critical debates and must be examined. Pedagogical formation education was first introduced to our education system in the mid-1970s. Although the Ministry of National Education was entrusted with training teachers then, some universities trained teachers through pedagogical formation education programs. In 1982, the Council of Higher Education considered the XI's decisions. National Education Council conducted a study to ensure consistency in pedagogical formation education programs and determined the courses to be taught. In 1985, it updated the program in line with the demand from the Ministry of National Education (YÖK, 2007; Yalçınkaya & Aktepe, 2016).

On the other hand, with the closure of vocational/technical education faculties, industrial arts education faculties, and trade and tourism education faculties, with a decision made in 2009, the problem of meeting the need for many teaching fields trained by these schools has emerged. On the other hand, the pedagogical formation education program was abandoned several times but was later reintroduced.

This research aims to reveal what pedagogical formation education is, its quality, and how it is perceived, to determine the reflections of pedagogical formation education on the Turkish education system, and to discuss some suggestions for legislation and practice.

Method

In this research, the "document analysis" technique was utilized. Document analysis, one of the qualitative methods, systematically examines records, documents, and remains such as books, minutes, films, sculptures, and sound recordings. This technique is called "document observation" according to Duverger, and "document method" according to Rummel (Karasar, 2016).

The data sources of the research are written documents. The documents examined in this context consisted of publications of the Council of Higher Education, numerical data of the Measurement, Selection, and Placement Centre, activity reports of the Ministry of National Education, formation announcements published by universities, scientific studies in the literature, reports of the Court of Accounts and newspaper news.

The research data were collected in 2023 and 2024. The data collected using the document analysis technique were analyzed using a "descriptive analysis." Descriptive analysis includes summarising, interpreting, and explaining the data obtained within predetermined themes (Strauss & Corbin, 1990). In this context, the contents of the courses in pedagogical formation education, the weekly hours and the total number of courses, the ratio of theoretical courses to applied courses, the effect of pedagogical formation education on teacher appointments, and the opinions of academicians and prospective teachers about pedagogical formation education were first identified and revealed through written sources and then analyzed and interpreted.

Findings

In this research, it was determined that "Turkish Education System and School Management, History of Turkish Education, Morality and Ethics in Education, Sociology of Education, Philosophy of Education, Research Methods in Education" courses in the course schedule of teaching undergraduate programs were not included in the pedagogical formation education certificate program.

In addition, it was determined that the course hours in the pedagogical formation education certificate program were lower than those in the undergraduate programs in both applied course hours and theoretical course hours. Additionally, the Council of Higher Education allowed 30 percent of the courses other than "Teaching Practice" and "Special Teaching Methods" to be taken by distance education (YÖK, 2023a).

In addition, it was found that both undergraduate and pedagogical formation education students had severe criticisms about the practice. In the context of teacher appointments, it was stated that the number of candidates taking the exam increased every year. However, the number of appointments did not increase at the same rate, and the pedagogical formation education worsened the current situation.

Discussion and Results

Reducing the duration of the "Teaching Practice" course from two semesters to one semester, allowing a specific part of the theoretical courses to be taught by distance education, and allowing pedagogical formation education program courses to be taken as elective courses have weakened the content of pedagogical formation education programs, made the teaching profession ordinary by removing it from being a specialized profession, directly harmed the quality of teacher candidates, and degraded the profile of teachers in the eyes of the society and dealt a blow to the reputation of the teaching profession.

The absence of "Turkish Education System and School Management, History of Turkish Education, Morality and Ethics in Education, Sociology of Education, Philosophy of Education, and Research Methods in Education" courses has seriously disrupted the teacher training process and teacher competencies. For example, it is tough to expect a teacher unaware of the beliefs, values, ancient culture, historical background, gender roles, and individual differences of the society in which he/she lives to fully fulfill the duties and responsibilities imposed on him/her.

On the other hand, it has been determined that there are few application courses in pedagogical formation education programs; faculty members do not have adult education qualifications and do not pay the necessary attention to the courses (Kiraz & Dursun, 2015; Taneri, 2016; Gurol et al., 2018); it was determined that universities opened pedagogical formation education programs far above their physical and academic capacities due to their financial returns and thus moved away from the act of producing science, which is their primary function (Akdemir, 2013). It was determined that a qualified pedagogical formation education should be emphasized by the literature and that the training received in a short time based on certification is not sufficient (Ulubey & Yıldırım, 2017; Gurol et al., 2018; Nartgün, 2008).

In addition, It was concluded that pedagogical formation education was an application initiated to meet the needs of teachers. It reinforces the problems in the education system, which is already experiencing employment problems, struggling with the problem of supply-demand balance, being intensely exposed to quality debates, and being pregnant with new problems. According to Yenel (2021), while 20% of teacher candidates who took the exam to be appointed as teachers in Turkey until 2013 reached their expectations, this rate dropped below 10% after 2013. Undoubtedly, the formation program significantly decreases this rate.

Considering the results obtained, suggestions were made, such as the termination of pedagogical formation education except for compulsory fields, observing the supply-demand balance in pedagogical formation education, increasing the quality, increasing the percentage of practice courses, and establishing a strict supervision system.